

SOSYAL BİLGİLER DERSİ 6. SINIF COĞRAFYA KONULARININ ÖĞRETİMİNDE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMININ ÖĞRENCİ BAŞARISI VE TUTUMLARINA ETKİSİ

Filiz ZAYİMOĞLU ÖZTÜRK*

ÖZET

Bu araştırmada; ilköğretim altıncı sınıfta okutulmakta olan Sosyal Bilgiler dersinde yer alan “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinin öğretiminde, “yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin derse dönük başarıları ve tutumlarına olan etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın denekleri Van Beyüzümü 80. Yıl İlköğretim okulu ikinci kademeye devam eden 6. sınıf öğrencileri arasından seçilmiştir. Araştırma Sosyal Bilgiler dersi “ Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinin bilişsel düzeyde bilgi ve bu amaca yönelik kazanımlarla sınırlı tutulmuştur. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgular yaratıcı dramanın uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubunun başarıya yönelik, bilişsel alanın bilgi düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunduğundan, yaratıcı drama ile öğretim daha etkili olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, yaratıcı drama, öğrenci başarıları, tutumlar.

THE AFFECT OF CREATIVE DRAMA METHOD ON STUDENTS' ACHIEVEMENTS AND ATTITUDES IN SOCIAL STUDIES LESSONS

ABSTRACT

In this research; the aim was experiment the effectiveness of creative drama method in social studies lessons on students' cognitive achievement and affective attitudes. In order to make this real; sampling group was chosen among the students in Van Beyüzümü 80.Yıl Elementary School. The research was limited to the unit named “Geography and Earth” in social studies. The sub-problem questions tried to be answered on an experimental group and a control group. The findings showed that the achievement and attitude scores of experimental group were higher than the control group has, because of using creative drama instruction method in the experimental group rather than the control group.

Key Words: Social studies, creative drama, student achievement, attitudes.

GİRİŞ

Günümüz eğitim anlayışında verim ve yeterliliklerinin artırılması yolu ile gelişmelerini sağlayıcı bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması amaçlanmıştır. İşte bu nedenle; çeşitli eğitim merkezlerinde, derneklerde ve vakıflarda açılan kurslar ile resmi ve özel kurum ya da işyerlerinde hizmet içi eğitim etkinlikleri arasında yaratıcı drama çalışmalarına yer verildiği görülmektedir (San, 1994: 8).

Yaratıcı drama; bireyi merkeze alan günümüz eğitim yaklaşımı için önemli seçenektir. Bireyi merkeze alan eğitim yaklaşımı; öğrenenin en iyi biçimde öğrenebilmesi için aktif duruma geçirilmesini, öğrenenin öğrenci yaşantısından ayrılmamasını, öğrenenin ilgi ve ihtiyaçlarının ön planda olmasını gerektirir (Demirel, 1997: 62). Bireyi öğrenme-öğretme sürecinin temelinde bulunduran yaklaşım, çocukluk döneminden başlayarak çevresindekileri taklit eden, böylece yeni durumlara uyum gösteren, başka bir deyişle oyun oynama gereksinimini sona erdirmeyen bireyi yetiştirmeye dönük bir anlayıştır (Üstündağ, 1988: 58).

Yaratıcı dramanın bilişsel davranışları, duyuşsal özellikleri ve devinışsel becerileri kazandırmada etkili bir öğretim yöntemi olduğu, başta duyuların eğitimi olmak üzere bütüncül bir estetik anlayış oluşturmada sanat eğitimi alanı ve yaşanılan süreci betimleme, açıklama ve kontrol edebilme olanaklarıyla bir disiplin

lin olarak bireylerin çok yönlü gelişmelerine olanak sağladığı çeşitli kaynaklarda belirtilmektedir (Nixon, 1988; O'Neil and Lambert, 1990; Ömeroğlu, 1990; Üstündağ, 1994-1997; Aral ve Baran, 2003; Üstündağ, 1997; San, 1991).

Sosyal Bilgiler dersi birçok sözel bilginin, kavramın ve ilkenin öğrenildiği bir konu alanıdır. Bu bilgiler öğrenciler için anlamlı hale getirilmezse, öğrencileri ezberlemeye yöneltir. Dersi daha anlamlı hale getirmek ve ezberlenmesi gereken özel kavramların öğretilmesini kolaylaştırmak amacı ile yaratıcı drama gibi çeşitli öğrenme yöntemlerinden yararlanılabilir.

Ancak Sosyal Bilgiler dersi öğretim programının öğrenci merkezli duruma getirilmesinin gerekliliği üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler öğretim programının iyileştirilmesi hususunda 2005 yılında program geliştirme uzmanlarıyla birlikte yapılan yeni müfredat programı işe koşulmuştur. Yeni Sosyal Bilgiler Öğretim Programı da yaratıcı drama kavramının eğitim-öğretim için önemini ortaya koymaktadır. Çünkü yeni uygulamaya konulan program öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine aktif olarak katılmalarını ve hedeflenen kazanımları etkinlikler çerçevesinde öğrencilerin birbirleriyle ve çevreleriyle etkileşim içine girerek öğrenmelerini sağlamaya çalışmaktadır (MEB, 2005).

Sosyal Bilgiler eğitiminde öğrenme-öğretme sürecine öğrencinin etkin biçimde katılmasını sağlayan yaratıcı drama; bilgiyi tekrarlamayıp, bilinenleri sorgulayan ve kendi bilgisini kendisi üretecek insan yetiştirilmesine ve geliştirilen eğitim programında bilişsel alanın yanı sıra duyuşsal özelliklerin ele

*Yrd.Doç.Dr., Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi,

İlköğretim Bölümü. E-posta: filizzayimogluozturk@odu.edu.tr

alınmasıyla dersin öğretimine ilişkin bazı problemlerin çözülmesi açısından önemli ölçüde katkı sağlayabilir (MEB, 2005). Araştırma sonuçlarının Sosyal Bilgiler eğitimine yöntem geliştirme açısından yarar sağlaması ve ileride yapılacak araştırma ve çalışmalara katkıda bulunması beklenmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu bağlamda araştırmanın amacı, ilköğretim Sosyal Bilgiler dersinin “Coğrafyamız ve Dünyamız” ünitesinin öğretiminde, yaratıcı drama yönteminin uygulandığı grup ile geleneksel yöntemin uygulandığı grubun derse yönelik başarıları arasında anlamlı farklılıkların olup olmadığını ortaya koymaktır.

1.2. Problem Cümlesi

Sosyal Bilgiler dersinin “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinin öğretiminde, yaratıcı dramanın uygulandığı grup ile geleneksel yöntemin uygulandığı öğrenci grubu arasında anlamlı (manidar) bir başarı ve tutum farklılığı var mıdır?

1.3. Alt Problemler

1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi ne düzeydedir?
2. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi ne düzeydedir?
3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön ve son test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi istatistiksel olarak anlamlı mıdır?

1.4. Sayılıtlar

Bu araştırmada;

1. Kontrol altına alınamayan değişkenler, her iki grubu da aynı oranda etkiler,
2. Tutum ölçeğine yanıt verenler gerçek düşüncülerini yansıtır temel sayılıtlarından hareket edilmiştir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2004/2005 öğretim yılı bahar döneminde; Van Beyüzümü 80. Yıl İlköğretim Okulu altıncı sınıfında öğrenim gören öğrenciler ile,
2. Altıncı sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesi ile,
3. “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinin işlenişinde kullanılan yöntemlerden, yaratıcı drama yöntemi ile,
4. Öğrencilerin derse ilişkin duyuşsal özelliklerinden yalnızca tutum boyutunda olanların tutum ölçeği ile toplanmış olması ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın deseni, denekler, veri toplama araçları, deneysel işlem, işlem basamakları, verilerin kaynağı ve cinsi ile kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, drama öğretim yöntemi ile geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi sınanmıştır. Probleme ilgili olarak “Neden?” sorusuna yanıt aranmıştır. Yani, uygulanan yöntemlerin (bağımsız değişkenler: Drama ile öğretim yöntemi ve geleneksel öğretim yöntemi) akademik başarıyı etkileyip etkilemedikleri

saptanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle araştırma deneme modelinde bir çalışmadır.

2.2. Deney Deseni

Deneme modelinin özelliklerine uygun olarak, drama ile öğretim yöntemi ve geleneksel öğretim yönteminin öğrencilerin başarıları ve tutumları üzerindeki etkisini sınamak için, yansız bir seçim ile bir deney ve bir kontrol grubu belirlemiştir. Deney grubunda drama yöntemi, kontrol grubunda ise geleneksel yöntem kullanılmıştır. Her iki gruba deneysel işlemler başlamadan önce ve deneysel işlemlerin sonunda öğrencilerin akademik başarılarını ölçmek için bir başarı testi ve Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği kullanılmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Araştırma 2004-2005 eğitim öğretim yılında Van Beyüzümü 80. yıl ilköğretim okulunun 6-A ve 6-C isimli iki altıncı sınıf şubesine uygulanmıştır. Araştırma için Beyüzümü 80. yıl ilköğretim okulunun seçilmesinin nedeni, araştırmacının aynı okulda görev yapıyor olması nedeniyle öğrencileri tanıması ve okulu yönetimince kolaylık sağlanacağını düşünülmesidir. 6. sınıf öğrencileri ile yapılmasının nedeni ise seçilen okulda sayısal avantajının bulunması ve “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinin bu sınıf seviyesinde okutulmasıdır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturacak deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin belirlenmesinde, öğrencilerin cinsiyet, yaş ve akademik başarıları ön test puanları ölçüt olarak alınmıştır. Belirtilen ölçütlerden cinsiyet ve yaşın, öğrencilerin akademik başarılarında farklılık oluşturabileceği düşünülerek deney ve kontrol gruplarının oluşturulmasında akademik başarı testinin yanında bu ölçütler de göz önünde tutulmuştur. Bu koşulları sağlayan öğrencilere deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Deney ve kontrol grubunun oluşturulduğu sınıflarda tüm öğrencilere seçilen yöntemler uygulanmıştır.

Araştırmanın deneklerini, Van İli Merkez 80.Yıl Beyüzümü İlköğretim okulu ikinci kademeye devam eden 6. Sınıf şubelerinden 6/A sınıfındaki 25 ve 6/C sınıfındaki 25 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma incelenirken; deney grubu, yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı grup (6-C sınıfı); kontrol grubu ise geleneksel öğretim yönteminin kullanıldığı grup (6-A sınıfı) olarak belirlenmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, veri toplamak amacıyla ilköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesine ait başarı testi araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Bu ölçme aracının özellikleri aşağıda sunulmuştur.

2.4.1. Başarı Testi

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi 6. Sınıf “Coğrafyamız ve Dünyamız” ünitesine ilişkin başarılarını ölçmek amacıyla test hazırlanırken aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir.

1. Okul eğitim programına bağlı kalınarak ünite hedef ve davranışları çıkartılmıştır.
2. Coğrafya ders kitabı, ansiklopedi ve dergilerden yararlanılarak belirtke tablosundaki davranışlar doğrultusunda, çoktan seçmeli 80 adet soru hazırlanmıştır.
3. 40 aday soru, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü’nden, ölçme ve program geliştirmede uzmanlaşmış üç

öğretim üyesi ve MEB’de görev yapan beş Sosyal Bilgiler ders öğretmeni tarafından, maddelerin öğrenci düzeyine ve ünite kapsamına uygunluğu açısından değerlendirilmiştir.

4. Bu değerlendirmeler sonucunda 20 soru testten çıkartılmıştır.

5. Hazırlanan 20 soruluk başarı testi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması için Van 80.Yıl Beyüzümü İlköğretim Okulu’nda kontrol ve deney gruplarının yer almadığı farklı üç şubede bulunan toplam 80 öğrenciye uygulanmıştır.

Uygulanan testlerin SPSS programı ile madde çözümlenmeleri yapılmış, test istatistikleri (güçlük dereceleri, standart sapma, madde ayıricılığı) hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Başarı Testini Oluşturan Maddelerin Güçlük Dereceleri (Pj), Standart Sapmaları (Sj) ve Ayıricılık Güçleri (Rjx).

Madde Numarası	Pj	Sj	Rjx
1	0.80	0.39	0.23
2	0.77	0.42	0.38
3	0.71	0.45	0.28
4	0.54	0.49	0.31
5	0.76	0.42	0.23
6	0.51	0.50	0.26
7	0.73	0.44	0.35
8	0.72	0.38	0.25
9	0.81	0.49	0.26
10	0.55	0.49	0.27
11	0.37	0.48	0.34
12	0.65	0.50	0.33
13	0.37	0.46	0.30
14	0.52	0.48	0.22
15	0.55	0.50	0.27
16	0.61	0.42	0.24
17	0.52	0.46	0.39
18	0.77	0.50	0.32
19	0.69	0.42	0.37
20	0.52	0.45	0.34

İstatistiksel çözümlenmelere göre, ayıricılık gücü indeksi 0.32 ve üzerindeki, güçlük indeksi ise 0.26-0.55 arasındaki maddeler, araştırmanın ön ve son testine alınmıştır. Bu çalışma sonucunda toplam 20 soruluk bir test oluşturulmuştur. Başarı testinin analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Başarı Testi Analiz Sonuçları

N	\bar{X}	Ss	Tepe Değer	Ortanca	Ortalama Güçlük	KR-20
84	11.84	2.07	12	12	0.52	0.72

Kullanılan testin aritmetik ortalaması 11.84, standart sapması 2.07, ortalama güçlüğü 0.52 ve KR-20 güvenilirliği 0.72 olarak bulunmuştur. Tablo 2 incelendiğinde, aritmetik ortalamanın ortanca ve tepe değerinden küçük olmakla birlikte ortanca ve tepe değeri eşit durumdadır (“X” <”X” ort=”X” tepe). Bu durum başarı testinde elde edilen puanların çok uç noktalarda toplanmadığı ve puanların normal bir dağılım gösterdiğini belirtmektedir.

2.4.2. Tutum Ölçeği

Öğrencilerin derse yönelik duyuşsal eğilimlerini ölçmek amacıyla bir tutum ölçeği hazırlanmıştır. Ölçeğin soruları hazırlanırken, ön denemesi yapılmadan önce uzman görüşlerine başvurulmuş ve onların görüşleri ışığında ölçekteki cümleler yazılmıştır. Likert tipinde bir forma dönüştürülen bu cümleler 84 kişilik öğrenci gruplarına deneme olarak uygulanmıştır. Uygulama sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Tutum Ölçeği Ön Uygulama Formunun Madde - Toplam Test Korelasyonları

Madde No	r	Madde No	r
1	0.380	16	0.364
2	0.312	17	0.247
3	0.292	18	0.519
4	0.037	19	0.427
5	0.311	20	0.466
6	0.408	21	0.506
7	0.391	22	0.476
8	0.355	23	0.409
9	0.326	24	0.466
10	0.490	25	0.433
11	0.314	26	0.413
12	0.330	27	0.427
13	0.403	28	0.378
14	0.489	29	0.396
15	0.358	30	0.312

Tablo 3’te verilen tutum ölçeğinde kullanılan maddelerin iç tutarlılık ölçütleri olan madde-test korelasyonlarına bakıldığında bütün maddeler birbiri ile uyum içindedir. Zaten tutum maddelerinin monotonik bir ilişki içinde aynı yapıyı ölçmesi beklenmektedir. Bu nedenle geliştirilen Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeği kullanılabilir niteliktedir.

Uygulama sonuçları üzerinde tek tek maddelerle ilgili t testi ile manidarlık kontrolü yapılmıştır. Bu amaçla öğrenci gruplarından en yüksek puan alan %27 ile en düşük puan alan %27 öğrenci grubu belirlenmiştir. Tek tek her bir madde için üst grup ile alt grup arasında t testi hesaplanmıştır. 0.05 manidarlık düzeyinde

anlamli olan cümleler araştırmada uygulanmak üzere seçilmiş ve standart bir tutum ölçeği formatlarına dönüştürülmüştür. Bu şekilde olumlu bir tutuma sahip olanla olmayan öğrencilerin daha iyi tespit edileceği düşünölmektedir. Hazırlanan standart ölçeklerin daha sonra Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve değeri 0.81 bulunmuştur.

Elde edilen güvenilirlik katsayısının bir tutum ölçeği için yeterli olduğu düşünölmektedir. Araştırmada kullanılan tutum ölçeği likert tipinde olduğu için 5 tane cevaplandırma seçeneği vardır. Bunlar: “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” seçenekleridir.

2.5. Verilerin Toplanması

Başarı testi ve tutum ölçeğinin hazırlanmasından sonra veri toplama araçlarının uygulanması ve araştırmanın uygulama aşamalarının gerçekleştirilebilmesi için Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü’nden alınan resmi yazı ile Van 80. Yıl Beyüzümü İlköğretim Okulu Müdürlüğü’ne başvuruda bulunulmuş ve Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden seçilen okulda uygulama yapılabilmesi için izin alınmıştır. Onay işleminin kısa sürede bitirilebilmesi için resmi belgeler araştırmacı tarafından takip edilmiştir.

Gerekli izinlerin alınmasından sonra başarı testi ve tutum ölçeğinin ön uygulaması yapılmış ve gerekli analizlerden sonra ölçeklere son şekli verilmiştir.

Araştırmada belirlenen ölçütler doğrultusunda deney ve kontrol grupları belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubu olarak belirlenen 6-A ve 6-C sınıfları araştırmacının kendi sınıflarıdır. Deneysel koşulların uygunluğu ve denetimi açısından her iki gruptaki uygulamalar araştırmacı tarafından şekillendirilerek yürütölmüştür.

Deney ve kontrol grubundaki öğrencilere araştırmanın uygulanışında izlenen yol, dersin nasıl işleneceği ve hangi etkinliklerin yapılacağı açıklanmıştır. Deney grubuna (6-A öğrencileri) drama yönteminin kullanılarak derslerin işleneceği ve drama yönteminin aşamaları ve nasıl uygulanacağı; kontrol grubuna (6-C öğrencileri) ise geleneksel öğretim yöntemi ile ders anlatılacağı ve dersin işlenme şekli anlatılmıştır.

Ünitenin işlenişine geçmeden önce deney ve kontrol gruplarına başarı testi ve tutum ölçeği (ön test) uygulanmıştır. Ünite 20 işgünü içinde işlenmiştir. Bu sürenin sonunda deney ve kontrol grubuna son test uygulanmıştır. Elde edilen verilen “Bulgular ve Yorum” bölümündeki ilgili tablolarda sunulmuştur.

2.6. Verilerin Analizi

Birinci denence ile ilgili verilerin çözümlenmesinde, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi “Coğrafyamız ve Dünyamız” ünitesindeki hedefleri ne derece gerçekleştirdiğini saptamak amacıyla başarı testinin, ön ve son test puanlarının ortalama ve standart sapmalarına bakılmıştır. Veri analiz işlemleri ise aşağıdaki gibidir:

- Deney ve kontrol gruplarının ön test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır.
- Deney ve kontrol gruplarının son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır.
- Deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını saptamak amacıyla eşli gruplar t testi yapılmıştır.

Araştırma kapsamında toplanan veriler, SPSS 12.0 istatistik paket programı ile çözümlenmiştir. Sonuçların yorumlanmasında; değişkenler arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemede 0.05 anlamlılık düzeyi ölçüt olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda toplanan bilgilerin araştırma yöntem ve teknikleri doğrultusunda istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular ve bunlara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Deneysel işlemin gerçekleştirilebilmesi için grupların denkleği ön koşulunun sağlanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle uygulanan ön test sonuçları ve bu sonuçların yorumları şu şekildedir:

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumu

Bu deneysel araştırmada çözümlenmeye çalışılan ilk alt problem, “Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi ne düzeydedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Buradan hareketle veriler analiz edilmiş ve sonuçları bilgi ve tutum olmak üzere iki ayrı tabloda verilmiştir. Ön test başarı puanlarının ayrıntıları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Ön Test Başarı Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	Denek Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	p.
Deney	25	8.45	2.4	0.001	0.56
Kontrol	25	8.68	2.2		

Tablo 4’te göröldüğu gibi mevcudu 25 olan deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön puanlarının aritmetik ortalaması 8.45; yine aynı sayıdaki kontrol grubunun başarı testi son puanlarından aldığı puanların ortalaması ise 8.68’dir. Öğrencilerin almış oldukları bu puanlar 20 soruluk bir test için düşük sayılabilir. Zaten bu aşamada ünitenin işlenişine henüz geçilmediği için alınan puanların düşük olmasının bir önemi yoktur. Unutmamak gerekir ki burada amaç öğrencileri konu üzerindeki bilgilerini ölçmek değil, deney ve kontrol grubunun bilgi seviyesi olarak eşit olup olmadığını denemektir.

Tablo 4’te göröldüğu gibi, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön testlerden aldıkları puanlar üzerinde bağımsız gruplar t testi analizi yapılmıştır. İki grup arasındaki farkı ortaya koymak için yapılan t testi analizleri sonucu t değeri 0.001 hesaplanmıştır. Bu sonuç 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı değildir. Dolayısıyla iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Ön test olarak uygulanan başarı testinde, deney ve kontrol grubu olarak oluşturulan iki sınıfın birbirine denk olduğu görölmüştür.

Yaratıcı drama yönteminin Sosyal Bilgiler dersine yönelik etkisinin daha net incelenebilmesi için öğrenci tutumlarının da araştırma sürecine dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle geliştirilmiş olan tutum ölçeği öğrencilerin deneysel çalışma süreci öncesi seviyelerinin belirlenmesi aşamasında gruplar arasındaki eşitliği sağlama hususunda ihtiyaç duyularak kullanılmıştır. Tutum ölçeğinin ön test olarak uygulanmasından elde edilen sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Ön Test Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	Denek Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	p
Deney	25	3.8	0.58	0.36	0.71
Kontrol	25	3.9	0.51		

Tutum ölçeği puan ortalamalarının değerlendirilmesinde, öğrencilerden alınan puanların 5–4 arasında olması çok olumlu, 4–3 arasında olması olumlu, 3–2 arasında olması olumsuz ve 2–1 arasında olması ise çok olumsuz tutum içerisinde olduklarını gösterir.

Tablo 5’te görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin, tutum ölçeği ön test puanlarının aritmetik ortalaması 3.8; son test puanlarının aritmetik ortalaması ise 3.9 olarak tespit edilmiştir. Burada öğrencilerin genel itibarıyla olumlu tutum içerisinde oldukları gözlenmiştir. Araştırma öncesinde uygulanan tutum ölçeklerinin puanları üzerinde t testi analizi yapılmıştır. İki grup arasında hesaplanan t değeri 0.36 olup bu sonuç 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlı değildir. Ön test tutum puanları açısından bakıldığında deney ve kontrol grupları arasında bir fark yoktur. Bu durum, uygulamanın tutum seviyeleri hemen hemen aynı olan sınıflarda yapılmış olduğu savını doğrulamaktadır.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumu

Araştırmada cevabı sorgulanmaya çalışılan ikinci alt problem, “Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi ne düzeydedir?” biçiminde ifade edilmiştir. Buradan hareketle veriler analiz edilmiş ve sonuçları bilgi ve tutum olmak üzere iki ayrı tabloda verilmiştir.

Geleneksel öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubunun ve yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun son testleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmış ve bu amaçla ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinde kullanılan bağımsız gruplar t testi kullanılmıştır. Sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Son Test Bilgi Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	Denek Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	p
Deney	25	16.59	1.8	0.001	0.56
Kontrol	25	13.45	2.01		

Araştırmada deney ve kontrol gruplarına son test uygulandıktan sonra elde edilen puanlar üzerinde t testi analizi yapılmıştır. Sosyal Bilgiler “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesi için yapılan son test sonuçlarına göre deney grubunun başarı düzeyinin ortalaması 16.59 iken kontrol grubunun başarı ortalaması 13.45 olarak tespit edilmiştir. Tablo 3’te görüldüğü gibi iki grup arasındaki farkı ortaya koymak için yapılan bağımsız gruplar t testi analizleri sonucu bu değer 7.57 olarak bulunmuş olup, bu sonuç 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlıdır. Yani gruplar arasında fark vardır. Bu farkın kaynağını Tablo 6’da görüldüğü gibi, deney grubu öğrencilerinin başarı testi son puanlarının aritmetik ortalamasının kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi son

test puanlarının aritmetik ortalamasından oldukça yüksek olması oluşturmaktadır.

Gruplar arasındaki farkın deney grubu lehine olması; deney grubunda uygulanan yaratıcı drama yönteminin, kontrol grubunda uygulanan geleneksel öğretim yöntemine oranla öğrenci başarısını daha fazla artırdığını ortaya koymaktadır.

Tablo 7: Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Son Test Tutum Puanlarının Karşılaştırılması

Grup	Denek Sayısı	Aritmetik Ortalama	Standart Sapma	t	p
Deney	25	4.5	0.45	7.22	0.001
Kontrol	25	4.0	0.52		

Tablo 7’ye göre, deney grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi tutum ölçeğinden aldıkları son test puanlarının ortalaması 4.5, standart sapması 0.45; kontrol grubundakilerin ortalaması 4.0, standart sapması 0.52’dir. İki grubun tutum puanları arasında hesaplanan t değeri 7.22’dir. Bu sonuç 0.05 manidarlık düzeyinde anlamlılık ifade etmektedir. Dolayısıyla deney grubu kontrol grubuna kıyasla daha yüksek ortalama elde etmiştir. Sosyal Bilgiler dersi “Coğrafya ve Dünyamız” ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubundaki öğrencilerinin geleneksel öğretim uygulanan kontrol grubundaki öğrencilerden daha olumlu tutum sergiledikleri gözlenmiştir.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumu

Araştırmada cevabı sorgulanmaya çalışılan üçüncü alt problem, “Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön ve son test uygulaması sonucu elde edilen bilgi ve tutum seviyesi istatistiksel olarak anlamlı mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu soruyla ilgili çözümlenelerde bulunabilmek için, yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunun başarı testi ve tutum ölçeği ön test ve son test puanları arasında, son test lehine anlamlı bir farklılık olup olmadığı araştırılmış ve bu amaçla ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinde kullanılan eşli gruplar t testi kullanılmıştır.

Deney grubu öğrencilerinin başarı ön test ve başarı son test puanlarına ilişkin eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 8’te verilmiştir:

Tablo 8: Deney Grubu Öğrencilerinin Bilgi Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Eşli Gruplar T Testi Sonuçları

Deney Grubu (Bilgi Testi)	N	\bar{X}	S _{xx}	t	p
Ön Test	25	8.45	2.4	2.89	0.001
Son Test	25	16.59	1.8		

Tablo 8’de görüldüğü gibi deney grubu öğrencilerinin, başarı testi ön test puanlarının aritmetik ortalaması 8.45; başarı testi son test puanlarının aritmetik ortalaması ise 16.59’dur.

Tablodaki p değerinden de (P<0.05) anlaşılacağı gibi, deney grubu öğrencilerinin başarı testi ön test ve son test puanları arasında 0.001 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farkın kaynağını, Tablo 8’de görüldüğü gibi başarı testi son test puanlarının başarı testi ön test puanlarından oldukça yüksek olması oluşturmaktadır.

Başarı testinin son test puanlarının başarı testi ön test puanlarından yüksek olmasının nedeni, deney grubuna uygulanan drama yönteminin etkisi olarak yorumlanabilir. Ancak geleneksel yöntemle işlenen grupta da bir artışın olması olasıdır. Bu nedenle, yaratıcı drama yönteminin asıl etkisini değerlendirebilmek için bu iki grupta da ön test ve son test puanları arasındaki farkın anlamlılık düzeyine bakmak gerekir.

Tablo 9: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Bilgi Testi Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Eşli Gruplar T Testi Sonuçları

Kontrol Grubu (Bilgi Testi)	N	\bar{X}	S_{ss}	t	p.
Ön Test	25	8.68	2.2	4.57	0.048
Son Test	25	13.45	2.01		

Tablo 9'da görüldüğü gibi kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ön test puanlarının aritmetik ortalaması 8.68; başarı testi son test puanlarının aritmetik ortalaması ise 13.45'tir.

Tablodaki p değerinden ($p=0.48$) anlaşılacağı gibi, başarı testi ön test ve başarı testi son test puanları arasında anlamlı bir fark ortaya çıkmıştır. Fakat p değeri anlamlı farklılık değeri olan 0.005 düzeyine çok yakındır. Anlamlılık düzeyine çok yakın olmasının nedeni, Tablo 9'da da görüldüğü gibi başarı testi ön test puanları ile başarı testi son test puanları arasında bir farklılığın olmasına rağmen bu farklılığın çok az bir düzeyde kalması, başarının fazla olmaması oluşturmaktadır.

Başarı testi son test puanlarının başarı testi ön test puanlarından az bir fark göstermesinin nedeni, kontrol grubuna uygulanan geleneksel yöntemin etkisi olarak yorumlanabilir. Bu sonuçlara göre geleneksel öğretim yöntemi öğrenci başarıları üzerinde fazla bir farklılık yaratmamıştır.

Yapılan deneysel işlemde gruplar arasında süreç içerisinde oluşan değişimin duyuşsal yönünün de incelenmesi için başarı testi ile birlikte ön ve son test olarak uygulanan tutum ölçeği, yaratıcı drama yönteminin öğrenciler üzerindeki etkisini diğer bir yönden incelemek için işe koşulmuştur. Bu nedenle her iki grup için de süreç öncesi ve sonrası durumlarının tutum ölçeğine yansımalarının da incelenmesi gerekir.

Deney grubunda bulunan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarındaki değişimin incelenmesi için yapılan analiz sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Deney Grubu Öğrencilerinin Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Eşli Gruplar T Testi Sonuçları

Deney Grubu (Tutum Ölçeği)	N	\bar{X}	S_{ss}	t	p.
Ön Test	25	3.8	0.58	7.22	0.001
Son Test	25	4.5	0.45		

Tablo 10 incelendiğinde 25 deney grubu öğrencisinin ön testte aldıkları puanların aritmetik ortalaması 3,8 iken; son testte aldıkları puanların ortalaması 4,5'tir. Yapılan eşli gruplar t testinin p değeri 0.001 bulunmuştur. Bu durum deney grubunun Sosyal Bilgiler dersine yönelik duyuşsal hazırbulunuşluklarının deneysel süreç içerisinde istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde

değiştiğini göstermiştir. Buradan da deney grubunda derslerin işlenişinde kullanılan yaratıcı drama yönteminin derse yönelik olumlu tutumları arttırmaya yönelik bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yaratıcı dramının etkisini daha iyi görebilmek için kontrol grubundan elde edilen tutum puanlarının da analiz edilmesi gerekli olmuştur. Bu nedenle yapılan eşli gruplar t testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Kontrol Grubu Öğrencilerinin Tutum Ölçeği Ön Test ve Son Test Puanlarına İlişkin Eşli Gruplar T Testi Sonuçları

Kontrol Grubu (Tutum Ölçeği)	N	\bar{X}	S_{ss}	t	p.
Ön Test	25	3.9	0.51	0.18	0.85
Son Test	25	4.0	0.52		

Tablo 11 incelendiğinde kontrol grubunun ön test tutum puanları ortalaması 3.9 iken; son test tutum puanlarının ortalaması ise 4.0 olarak hesaplanmıştır. Bu durum kontrol grubunun tutumlarında önemli bir değişiklik olmadığını işaretidir. Analiz sonucunda elde edilen p değeri de 0.85 olarak tespit edilmesi de bu görüşü desteklemektedir. Dolayısıyla geleneksel yöntemle işlenen dersler öğrenciler derse yönelik olumlu tutum geliştirmeye yardım etme konusunda başarısız olmuştur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Bu araştırmada yaratıcı drama yönteminin Sosyal Bilgiler dersinde öğrencinin akademik başarısı ve tutumları üzerindeki etkileri ortaya konmaya çalışılmış ve üç alt probleme cevap bulmaya çalışılarak, araştırmanın asıl uğraşı noktasını oluşturan problem cümlesinin çözümlenmesi amaçlanmıştır. Deneysel yöntemin kurallarının araştırmacı tarafından konulup uygulandığı araştırmada elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Ön test olarak uygulanan başarı testi ve tutum ölçeği sonuçları ve bunların analiz edilmesinden elde edilen verilere göre, deney ve kontrol grubu olarak oluşturulan iki sınıfın birbirine denk olduğunu görülmüştür. Böylece 6-A ve 6-C sınıflarının, üzerinde çalışılacak olan deneysel yöntem için uygun olduğuna karar verilmiştir.

2. Deney ve kontrol gruplarından alınan son test puanları üzerinde yapılan analizlere göre aynı seviyede çalışmaya başlayan iki gruptan süreç sonunda yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı deney grubu, geleneksel yöntemle derslerin işlendiği kontrol grubuna göre bilgi ve tutum seviyesi anlamında daha fazla ilerleme kaydetmiş, bu durumun istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Dolayısıyla yapılan son testlerde gruplar arasında fark olduğu tespit edilmiştir. Bu farkın kaynağını deney grubu öğrencilerinin başarı testi ve tutum ölçeği son puanlarının aritmetik ortalamasının kontrol grubu öğrencilerinin başarı testi ve tutum ölçeği son test puanlarının aritmetik ortalamasından oldukça yüksek olması oluşturmuştur. Gruplar arasındaki farkın deney grubu lehine olması; deney grubunda uygulanan yaratıcı drama yönteminin, kontrol grubunda uygulanan geleneksel öğretim yöntemine oranla öğrenci başarısını daha fazla arttırdığını ortaya koymaktadır.

3. 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılarak programın uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu arasında başarı ve tutum yönünden ön test sonuçları arasında denklik tespit edilirken, son test sonuçları arasında manidar düzeyde deney grubunun başarısının yüksek olduğu görülmüştür.

Yaratıcı drama yöntemi, öğrencinin hem derse olan ilgi ve motivasyonunu arttırmakta, bilgiyi yaşayarak öğrenme fırsatları sunarak, öğrenmenin daha zevkli hale gelmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla eğitim programlarında mihver ders olarak yer alan Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarına uygun olarak yaşama dair bir çok bilgi ve becerinin (grupla çalışma becerisi, empati kurma ve iletişim becerileri, etkili konuşma becerisi, araştırma ve eleştiri yapabilmek vb.) kazandırılmasında mutlak suretle uygun yer ve zamanda uygulanması gereken bir yöntemdir.

4.2. Öneriler

Sosyal Bilgiler dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının başarı ve tutumlara etkisinin araştırıldığı bu araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Sosyal Bilgiler dersi, konuları ve öğrenci düzeylerine uygun olarak yaratıcı drama etkinlikleri belirlenmeli, bu konuda plan ve programlar hazırlanmalı, uygulamalar yapılmalıdır.
2. Öğretmenler Sosyal Bilgiler dersinde konuları işlerken yaratıcı drama etkinliklerinden yararlanmalıdırlar.
3. Sosyal Bilgiler derslerinde kullanılacak olan yaratıcı drama etkinliklerinin hazırlanması ve uygulanmasında öğrenciler etken olarak yer almalıdır.
4. Yaratıcı drama yoluyla öğretimin uygulanması sırasında, öğretmen sadece sorularıyla ve geri bildirimleriyle rehberlik yapmalı ve öğrenciler için sınıfta rahat, gerilimsiz, özgürce düşüncelerini ifade edebilecekleri bir ortam yaratmalıdır.
5. Öğrencilerin başarıları yalnızca yapılacak sınavlarla değil, yaratıcı dramanın öğretimde kullanılması süreci içinde yaptıkları çalışmalarla da değerlendirilmelidir.
6. Öğretmenler, özellikle öğrencileri yaşama hazırlayan Sosyal Bilgiler gibi derslerde öğretmen merkezli, ezbere dayanan bir öğretim yerine öğrenci merkezli ve bilgiyi kendisi yapılandıran, öğrenmeyi öğrenen öğrenciler yetiştiren öğretim yöntemlerini kullanmalıdırlar.
7. Eğitim programının içeriğinin yüklü olması nedeniyle yaratıcı drama yoluyla öğretim yönteminin uygulanması zorlaşmaktadır. Bu nedenle, eğitim programlarını içerikleri bu aktif öğrenme-öğretme yöntemini uygulamaya olanak sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- ARAL, Neriman ve Gülen BARAN. (2003). Eğitimde Drama. İstanbul: Ya-pa Yayın Pazarlama.
- DEMİREL, Özcan. (1997). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Usem Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi

- Öğretim Programı. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- NIXON, Jon. (1988). Teaching Drama. A Teaching Skills Workbook (Focus on Education). London: Macmillan Education Ltd.
- O'NEIL, Cecily and Alan LAMBERT. (1990). Drama Structures. A Practical Handbook For Teachers. London: Hutchinson.
- ÖMEROĞLU, Esra. (1990). Anaokuluna Giden 5-6 Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişiminde Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SAN, İnci. (1991). "Eğitimde Drama" Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. Ankara: 23.2.
- SAN, İnci. (1994). "Drama ve Öğretim Bilgisi." Ankara: Türk Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi. No 5.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay (1988). Dramatizasyon Ağırlıklı Yöntemin Etkililiği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay. (1994). "Günümüz Eğitiminde Dramanın Yeri". Yaşadıkça Eğitim. Kasım/Aralık. Sayı 37. 7-10.
- ÜSTÜNDAĞ, Tülay. (1997). Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişime ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.